

LA MÚRIA (amb Múrria, -ola)

Poble agre. al mun. de Bisaurri (Alta Ribagorça), en l'alta vall de Sant Feliu de la Múria, al peu del Turbó. *El port de la Múria* (1590 m. alt.), obert entre les muntanyes de Gavàs i de Sant Feliu, comunica amb la vall de Bardaixí. A la Múria hi ha una renomada font salobre.

Pron. Mod.: la múrya, oït a les Paülis per Coromines (XIX, 113.5).

La Múria, camps, i *Reguer de la Múria*, a Estopanyà (XVI, 104). En aquest mateix terme hi ha una mina de sal.

Barranc de les Múries, a Sopeira (XVIII, 190); *Les Múries*, sengles partides antigues d'Anyà i Rialb (any 1074: *ipsas murias*: *BABL* VI, 386); de Montpeó (Cerv.) (any 1060: *urias* Carreras Candi, *Misc. Hist. Cat.* II, 8); i de Trespunts (any 1079: *Amúrrias* en el *Cart. de Treiporats* (p.p. Baraut I, 10.23).

DERIV. Les Murieres, a la Pobla de Roda (XIX, 42).

Sengles partides *la Murriola* a Gerri (*But. C. E. Cat.*, núm. 95, 1965, p. 20), a Santa Linya (a. 1085) (Arxiu de Solsona) i a Sorita (a. 1096): *ipsa morriola*. Amb la *rr* secundària que també s'ha introduït en el cat. *salmorra*.

ETIM. del llatí MŪRIA, «salmorra»: per les salines o fonts salobres que assenyalen en aquests llocs (*DECAT* VII, 610a59-b2). J.F.C.

MURLA

Poble valencià, a l'interior del Marquesat de Dénia, quasi a mig camí de Pego a Callosa, i no gaire més lluny de Dénia; és entremig de Parsent, Benigembla, Orba i Laguar, en el centre de l'antiga vall de Pop.

Pron. mod.: mŭrĭla que J.G.M. oï a Teulada i rodalia, 1935; i jo el 1963 en les enq. de tots els pobles circumdants, entre ells la del mateix Murla (XXIV, 139-141). *Gentilici: murlers (AlcM)*. Veg.-ne valuoses dades en Cavanilles (II, 214-5) i *GGRV*, p. 1091.

MENCIONS ANT. *Murla* no semblaria figurar en el *Rept.*, però sí en un doc. de 1271, on diu Jaume I: «damus Bdo. de Molendinis alqueriam voc. *Murla* sitam in R. Valencie, in te. de castro de *Pop*» (p. p. Chabàs, *El Archivo* II, 328a); i 1272-73 l'alqueria de *Murla* «sita en térm. de *Pop*» (MtzFdo, *Doc. Val.ACA* i, 1389). J.M.G. (guiat per Mtz.Fdo.) me'n comunicà una altra cita, d'un doc. de 1393 (feus de Joan I, *ACA*, reg. 2009, fill). També 1439 (*BSCC* XVII, 250).

Però n'hi ha una menció anterior, on el nom apareix en forma diferent: en un doc. reial de 1258: «alqueriis que dicuntur Seniga, Benayça, *Morna* et Parsen, que sunt in terminis *Calp* et de *Pop*» (cita de Llopis Bertomeu, en la seva excel·lent monografia de *Calp* (p. 233), el qual ja identifica aquest *Morna*

amb *Murla*; en efecte en aquelles alqueries reconeixem els noms de *Senija*, *Benissa* i *Parsent*, situats respectivament a 12, 13 i 12 k. de Murla, i *Calp* n'és a uns 15.

5 En realitat, però, sembla que amb aquesta variant també es trobava en el *Rept.*: allí on Bof. (471.13) cregué llegir *Mortie*, en una llista d'alqueries de 1248, enumerada: «Senija et Benayça et *Mortia* et Parsent» com alqueries «de *Calp* et de *Pop*». Confrontant-ho 10 amb el ms. veig que és lectura imperfecta, deguda al fet que els 3 noms *B*, *M*, *P*. van interlineats en el ms. en lletra ràpida i menuda, i en el facs. p. 355.4f. es llegeix més aviat *Morna*.

Ben mirat no podem estar segurs que la forma 15 *Morna* sigui només la d'aquestes mencions: perquè Mtz. Fdo. com altres erudits, de vegades dóna els noms reduint-los a la seva forma moderna (no sense imprudència i amb censura dels lingüistes), sense precisar la del document quan està segur de la identificació del lloc.

Tampoc ens consta la forma precisa en les cites de docs. relatiu a *Murla* que dóna SSiv. (p. 307) dels anys 1272, 1289, 1317 i 1360. Diu que el 1535 ja hi havia 55 cases de cristians vells, però també 55 de 25 moriscos. En el cens de 1563 hi consten 47 cases de moriscos i 51 en el de 1602, i n'hi havia 66 en el de 1609 junt amb 75 de cristians vells, depenent, tots, del Duc de Gandia (Lapeyre); i Reglà troba en efecte 66 cases a la «*Moreria de Murla*» (p. 118).

30 Figueres Pacheco en el volum d'Alacant de la *GGRV* (p. 1091) explica que els moriscos que s'havien aplegat amb altres a Laguar, per resistir a l'expulsió, tornaren a Murla, on les tropes del rei els lliuraren una sangonent batalla (any 1609). No quedà despoblada 35 perquè en temps d'Escolano hi havia 130 cases de cri. vells, i alguns de nous en el Raval. A Murla nasqué el missioner Fra Pere Vives, que visqué 1688-1743, al qual s'erigí una làpida a la vila, transcrita en *El Archivo* I, 55 i III, 47). *Biblg.* en Lz. Vargas, I, 87.

40 L'*ETIM.*, ara que coneixem aquelles sorprenents formes del nom, és un problema molt discutible, que potser convindrà deixar obert entre dues possibilitats.

45 A) Mossàrab: es pot imaginar que sigui un derivat del ll. MŪRUS 'paret, muralla', el que ha donat *Muro* valencià prop d'Alcoi, i la vila del mig de Mallorca; car a primera vista seria fàcil suposar-li un ètimon *MŪRŪLA; el cas és, però, que el diminutiu que s'espera de MURUS, seria un hipotètic *MŪRŪLUS, i no es veuria per què ací se n'hagués tret un femení, majorment essent masculí en llatí i no pas neutre.

55 Ha de ser àrab o mossàrab, tractant-se d'una vella alqueria mora: ja ben reconeguda per Jaume I, i on els moros i moriscos degueren estar en forta majoria fins al S. XVI; i fins en el XVII, s'hi mantingueren te-